BAZAT E EKONOMISË

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jetës dhe Mjedisit
Titulli i lëndës:	Bazat e Ekonomisë
Programi:	Shkencat e Pyjeve dhe Mjedisit
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	Obligative (O)
Viti i studimeve:	Viti 3 / Semestri 6
Numri i orëve në javë:	2 + 2
Vlera në kredi – ECTS:	5 ECTS
Koha / lokacioni:	Do të shpallet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. Asoc. Dr. Kushtrim Braha
Të dhënat kontaktuese:	kushtrim.braha@uni-prizren.com; +383 49 531 537
Përshkrimi i lëndës:	Kursi ofron nohuri mbi principet bazike të ekonomisë dhe mënyrën e bashkëveprimit të agjentëve ekonomik. Problemet që shqyrton kjo lëndë përfshijnë: ekonominë dhe të menduarit ekonomik, tregtinë dhe specializimin; funksionimin e tregjeve; forcat e tregut të ofertës dhe kërkesës; elasticitetin dhe zbatimin e tij; konsumatorët, prodhuesit dhe efikasitetin e tregjeve; kontrollin e çmimeve dhe politikat qeveritare; kostot e tatimit dhe përcaktorët e humbjes neto; përcaktorët e tregtisë ndërkombëtare; dështimet e tregut, strukturat monopolistike dhe eksternalitetet; të mirat publike dhe burimet e përbashkëta; konceptet bazike të makroekonomisë; përllogaritjen e të ardhurave kombëtare; përllogaritjen e kostos së jetesës dhe nivelin e çmimeve; papunësinë dhe shkallën e saj natyrore. Shqyrtimi i këtyre problemeve ekonomike synon të kuptuarit e sjelljes së agjentëve ekonomik (individëve, ekonomive familjare, firmave dhe qeverisë) që kanë ndikim në zhvillimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të resurseve pyjore dhe mejdisore.
Qëllimi i lëndës:	Objektivi kryesor i kësaj lënde është që studentëve t'u ofrojë njohuri për përdorimin e mjeteve themelore të analizave mikro dhe makroekonomike. Ky kurs do të zhvillojë shkathtësitë e studentëve në të kuptuarit e funksionimit të tregut, forcave kryesore të tregut dhe ndikimin e politikave qeveritare në mirëqenien shoqërore. Theks i veçantë i kushtohet njohjes dhe kuptimit të krijimit të të mirave publike, menaxhimit të burimeve të përbashkëta dhe koncepteve të dështimit të tregut lidhur me ekonominë e pyjeve dhe mjedisit.
Rezultatet e të nxënit:	Pas përfundimit të kursit, studentët do të jetë në gjendje të: ▪ Zotërojnë terminologjinë, konceptet dhe parimet bazike të ekonomisë. ▪ Kuptojnë funksionimin e tregjeve, kërkesën dhe ofertën dhe politikat qeveritare. ▪ Përshkruajnë sjelljen e agjentëve ekonomik (konsumatorëve, firmave, qeverisë etj.). ▪ Kuptojnë mirëqenien ekonomike, tepricën e konsumatorit dhe tepricën e prodhuesit.

	▪ Kuptojnë dhe diskutojnë kostot dhe efektet e tatimeve në mirëqenien ekonomike. ▪ Njohin shkaqet e dështimeve të tregut dhe kuptojnë parimet e krijimit të të mirave publike. ▪ Njohin dhe kuptojnë treguesit kryesorë makroekonomik (BPV, inflacioni, papunësia etj.).

Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	**Orë**	**Ditë/javë**	**Gjithsej**
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	2	15	30
Punë praktike	1	3	3
Kontaktet me mësimdhënësin (konsultimet)	1	15	15
Ushtrime në teren	1	3	3
Kollokviume, seminare	2	2	4
Detyra të shtëpisë	1	13	13
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgaditja përfundimtare për provim	2	8	16
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuiz, provim final)	2	2	4
Projektet, prezentimet etj.	2	1	2
Totali			**150 orë (6 ECTS)**

Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata, ushtrime, diskutime, konsultime, projekte kursi, detyra shtëpie, kollokviume, provimi përfundimtar.
Metodologjia e vlerësimit:	▪ Vijueshmëria e rregullt dhe aktive: 10%, ▪ Provimi i ndërmjemë (kollokviumi): 20%, ▪ Projekti i kursit: 10%, ▪ Provimi final: 60%.
Literatura	
Literatura primare:	Mankiw, G.N. dhe Taylor, M.P. (2012) Ekonomiksi. UET Press, Tiranë. Mançellari, A., Hadëri, S., Kule, D. dhe Qirici, S. (2007) Hyrje në ekonomi. UT, Tiranë.
Literatura shtesë:	Hey, J.D. (2003) Intermediate microeconomics: People are different. McGraw-Hill Education, Berkshire. Blanchard, O. (2017) Macroeconomics. Pearson Education Limited, Essex. Begg, D., Fisher, S. and Dornbusch, R. Economics. McGraw-Hill Education, Berkshire. Raportet periodike të organizatave kombëtare dhe ndërkombëtare (Agjencia e Statistikave të Kosovës, Banka Qendrore e Kosovës, FMN, Banka Botërore etj.)

Plani i dizajnuar i mësimit:		
Java	**Ligjërata**	**Ushtrime**
Java e parë:	Hyrje në konceptet dhe principet bazike të ekonomisë (Dhjetë parimet e shkencës ekonomike. Si i marrin njerëzit vendimet. Si bashkëveprojnë njerëzit. Si funksionon ekonomia në tërësi).	Shpërndarja e temave të projekteve seminarike.
Java e dytë:	Të mendosh si një ekonomist (Ekonomisti si shkencëtar. Ekonomisti si këshilltar i politikave. Përse ekonomistët nuk janë të një mendje).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës parë të ligjëratave.
Java e tretë:	Ndërvarësia dhe dobitë nga tregtia (Parimi i përparësisë relative dhe absolute. Zbatimi i përparësisë relative dhe absolute).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dytë të ligjëratave.
Java e katërt:	Forcat e tregut të ofertës dhe kërkesës (Tregjet dhe konkurrenca. Kërkesa. Oferta. Oferta dhe kërkesa së bashku. Ekuilibri dhe disekulibri i tregut).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës tretë të ligjëratave.
Java e pestë:	Elasticiteti dhe zbatimi i tij (Elasticiteti i kërkesës. Elasticiteti i ofertës. Tre zbatime të ofertës, kërkesës dhe elasticitetit).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës katërt të ligjëratave.
Java e gjashtë:	Oferta, kërkesa dhe politikat qeveritare (Kontrolli i çmimeve. Taksat).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës pestë të ligjëratave.
Java e shtatë:	Konsumatorët, prodhuesit dhe efikasiteti i tregjeve (Teprica e konsumatorit. Teprica e prodhuesit. Efikasiteti i tregut).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës gjashtë të ligjëratave.
Java e tetë:	Provimi i ndërmjemë (Kollokviumi).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës shtatë të ligjëratave.
Java e nëntë:	Kostot e taksimit (Humbja neto nga taksimi. Përcaktorët e humbjes neto).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës tetë të ligjëratave.
Java e dhjetë:	Tregtia ndërkombëtare (Përcaktorët e tregtisë. Fituesit dhe humbësit nga tregtia. Argumentet për kufizimin e tregtisë).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës nëntë të ligjëratave.
Java e njëmbëdhjetë:	Eksternalitetet (Eksternalitetet dhe joefikasiteti i tregut. Zgjidhja private për eksternalitet. Politikat publike ndaj eksternaliteteve).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dhjetë të ligjëratave.
Java e dymbëdhjetë:	Të mirat publike dhe burimet e përbashkëta (Të mirat publike. Burimet e përbashkëta).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës njëmbëdhjetë të ligjëratave.
Java e trembëdhjetë:	Konceptet bazike të makroekonomisë. Përllogaritja e të ardhurave kombëtare (Përllogaritja e Bruto Produktit Vendor (BPV). Komponentet e BPV. BPV real dhe nominal. BPV dhe mirëqenia ekonomike).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dymbëdhjetë të ligjëratave.

Java e katërmbëdhjetë:	Përllogaritja e kostos së jetesës (Indeksi i çmimeve të konsumit. Korrigjimi i variablave ekonomikë për efektet e inflacionit).	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës trembëdhjetë të ligjëratave.
Java e pesëmbëdhjetë:	Papunësia dhe shkalla e saj natyrore (Identifikimi i papunësisë Ligjet e pages minimale. Sindikatat dhe marrëveshjet kolektive. Teoria e pagave efiçente).	Prezantimi i projektit të kursit.

Politikat akademike dhe kodi i sjelljes

- Studenti duhet të jetë i ndërgjegjshëm dhe të respektojë institucionin dhe Kodin e etikës.
- Studenti duhet të respektojë orarin e ligjeratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm.
- Studenti posedojë dhe paraqesë ID kartën në provime e ndërmjeme dhe provime përfundimtare,
- Gjatë hartimit të projekteve të kursit, studenti duhet t'i përmbahet udhëzimet e dhëna nga mësimdhënësi.
- Gjatë orës së provimit është i ndaluar përdorimi i celularëve.